

***НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ
ЗА МЛАДЕЖТА
2009-2018***

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	3
ЧАСТ ПЪРВА. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА МЛАДИТЕ ХОРА В БЪЛГАРИЯ	8
ЧАСТ ВТОРА. СТРЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И ЗАДАЧИ	14
ЧАСТ ТРЕТА. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ	26

ВЪВЕДЕНИЕ

Развитието на младите хора в трудоспособна възраст като социален капитал е стратегическа цел и сред основните приоритети на *Управленската програма на Правителството на Европейската интеграция, икономическия растеж и социалната отговорност* (2005-2009). Създаването на благоприятни условия за професионално, социално и личностно реализиране на младите хора, за участие в обществения и икономическия живот, за приобщаване в управлението на местно, областно и национално ниво, за връщане в България на обучаващите се в чужбина допринася за подобряването на демографската ситуация в България, което е значим фактор за догонващо Европейския съюз развитие и сближаване на качеството на живот.

На 3 април 2002 г. в отговор на **Бялата книга – „Нов тласък за Европейската младеж (СОМ (2001) 681)**, публикувана от Европейската комисия, и на **Световната програма за действие за младежта**, приета на Общото събрание на ООН (Резолюция A/RES/50/81), Народното събрание прие решение, с което задължи Министерския съвет да изготвя и внесе в парламента Годишен доклад за младежта.

След близо 15 години липса на национална визия за развитието на младите хора в България е приета **Стратегия за национална младежка политика с период 2003-2007 година** въз основа **Първия годишен доклад за младежта 2002**. България е сред първите държави в Европа приели национален стратегически документ за младежката политика в широка консултация с младите хора. В изпълнение на Стратегията 2003-2007 Министерският съвет одобри Програми за младежки дейности 2004-2005, 2006-2007 и 2008-2010 и Национална програма „Младежки информационни-консултантски центрове” 2007-2010, както и за включване в програма „Младеж” (2000-2006) и програма „Младежта в действие” (2007-2013), съфинансирани от Европейския съюз. От 2007 г. ДАМС е пълноправен участник в европейската мрежа за младежки изследвания и Европейския център за младежки политики, създадени в рамките на съвместната програма на Европейския съюз и Съвета на Европа „Партньорство”.

С изменения и допълнения на Закона за физическото възпитание и спорта бяха положени основите на **законовата рамка** на националната младежка политика. Приета беше Наредба за условия и реда за финансово подпомагане на младежки дейности и проекти на национално и регионално ниво. В отговор на Декларацията на **ТРЕТИЯ НАЦИОНАЛЕН ФОРУМ БГ МЛАДЕЖ’ 2007** по предложение на председателя на ДАМС Министерски съвет взе решение за присъединяване към Европейската конвенция за транснационална дългосрочната доброволческа служба за младежи. В периода 2005-2009 общинските съвети на над 50 български общини потвърдиха привързаността си към целите и принципите на Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите (ревизирана през 2003).

Годишните доклади за младежта за 2003, 2004, 2005, 2006 и 2007 г. се превърнаха в ефективен инструмент за преглед на състоянието на младежта, резултатите от изпълнението на Стратегията 2003-2007 и набелязване на дейности за постигане на стратегическите цели спрямо актуалните потребности на младите хора в България.

**СТРАТЕГИЧЕСКИЯТ ДИАЛОГ ЗА РАЗВИТИЕТО НА МЛАДИТЕ ХОРА
В БЪЛГАРИЯ: „МЕЧТАЙТЕ ДРЪЗКО...”**

В периода 2005-2009 ДАМС организира разработването на Годишните доклади за младежта чрез консултация с младите хора, младежките организации, общините и отговорните държавни органи.

В периода 2005-2009 ДАМС въведе практиката на ежегодни представителни социални изследвания на състоянието и тенденциите на младите хора в България.

ДАМС стартира процеса на подготовка на нова стратегическа рамка в отговор на **Декларацията в подкрепа на предприемането на подходящи законодателни мерки за развитие на младежта**, приета от младежките представители в рамките на **ВТОРИЯ НАЦИОНАЛЕН ФОРУМ БГ МЛАДЕЖ'2006**.

През 2007 година ДАМС разработи модерна управленска концепция на националната младежка политика и предложи **проект за Закон за развитие на младежта**, чрез който се адаптират европейски модели и стандарти за работа с младите хора, институционализират се ефективни национални практики и се отговаря проактивно на предизвикателствата, идентифицирани при изпълнението на **Стратегията 2003-2007**.

В периода 2007-2008 година беше подготвена експертна и социална оценка на предложените управленска концепция и проект на Закона за развитие на младежта, в която взеха участие представители на национално представени и местни младежки организации, представители на читалища, спортни организации, доставчици на социални услуги, работещи с младежи, представители на младежките домове, Българския младежки червен кръст, представители на областните администрации, представители на общините, представители на бизнес средите, експерти от Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на културата, Държавната агенция за закрила на детето и Агенцията за социално подпомагане.

В рамките на **ТРЕТИЯ НАЦИОНАЛЕН ФОРУМ БГ МЛАДЕЖ (октомври 2007)** младежките организации представители обсъдиха с министър-председателя необходимостта от формулиране на **дългосрочна визия за развитието на младите хора в България** чрез приемане от Народното събрание на национална стратегия за период от десет години.

През ноември 2008 година ДАМС предложи рамка за национална младежка политика 2009-2018 пред **ЧЕТВЪРТИЯ НАЦИОНАЛЕН ФОРУМ БГ МЛАДЕЖ**. Младите хора подкрепиха плана на ДАМС за Национална консултация **Мечтайте дръзко...** за изработване на проект за Национална стратегия за младежта 2009-2018.

В периода ноември 2008г. – март 2009г. ДАМС организира **14 областни публични консултации в Смолян, Пловдив, Хасково, Разград, Русе, Варна, Ямбол, Плевен, Перник, Сливен, Бургас, Силистра, Шумен и Благоевград** с участието на над 500 млади хора, представители на младежките организации, общините, областните администрации и централната администрация за обсъждане и дефиниране на целевите групи, стратегическите цели, приоритети и задачи на Националната стратегия за развитие

на младежта 2009-2018. В ДАМС бяха получени над 100 писмени предложения във връзка с проекта за стратегия.

През месец април 2009 г. ДАМС организира представителна социална оценка на предложените стратегически цели, приоритети и задачи в Националната стратегия 2009-2018 сред български граждани на възраст 15 – 40 години. Като цяло, дефинираните стратегически цели и приоритети се оценяват като изключително важни, **но определено се предпочита поставянето на конкретни задачи.**

ЕВРОПЕЙСКА РАМКА

Националната стратегия за младежта (2009-2018) е насочена към постигане на целите и изпълнение на мерките за развитие на младите хора, установени от Европейския съюз, чийто пълноправен член е Република България от 1 януари 2007г. На основание чл. 136 и чл. 137 от Договора от Амстердам, през последните години Европейският съюз предприе значителни действия, ориентирани към развитието на младите хора в Европа. По време на Европейския съвет от Лисабон от 2000 г. Европейският съюз си постави целта да стане *“най-конкурентноспособната и динамична, основана на знанието икономика в света, способна да има стабилно икономическо развитие с повече и по-добри работни места и по-голяма социална кохезия”*. За изпълнение на Лисабонската стратегия Европейският съвет одобри специална **Резолюция за социалното включване на младите хора** (обнародвана в Официален вестник С 374/28.12.2000г). През 2001 година Европейската комисия публикува **Бяла книга „Нов тласък за европейската младеж (СОМ (2001) 681)**, в която бяха идентифицирани четири приоритетни области – участие, информация, доброволчески дейности и по-добро разбиране и познаване на проблемите на младежта. През март 2005 година Европейският съвет предложи **Европейски пакт за младежта** за подобряване на възможностите за развитие на знанията, мобилността, заетостта и социалното включване на младите европейски граждани. В областите на младежката политика като трудова заетост/социална интеграция, образование/обучение, съвместяване на професионалния и личния живот беше възприет откритият метод на координация. Насърчаването на предприемачеството и иновациите по отношение на младите хора е част от **Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации за периода 2007—2013 г.** и **Европейската референтна рамка за ключовите умения**, в която е включена и културата. В **Здравната стратегия на ЕС (2008—2013 г.)**, утвърдена с резолюция на Съвета (2008/С 319), като приоритетно действие се посочва здравето на децата и младите хора. В своя **Декларация от 2008 г** Европейският парламент поиска засилен многосекторен подход за предоставянето на възможности на младите хора. На 27 април 2009г. Европейската комисия предложи **Стратегия на ЕС за инвестиране в младежта и за мобилизиране на нейния потенциал (СОМ (2009) 200)**, насочена към **създаване на повече възможности** за младежта в областта на образованието и трудовата заетост, **подобряване на достъпа** и пълноценно участие на всички млади хора в обществения живот и **насърчаване на взаимната солидарност** между обществото и младите хора.

Националната стратегия за младежта (2009-2018) е съобразена с препоръките на Съвета на Европа, формулирани в **Резолюция (2003) 7 на Комитета на Министрите за младежката политика**, **Препоръка 1585 (2002) на Парламентарната асамблея за младежките политики**, **Препоръка Rec(2006) 1 на Комитета на Министрите към държавите членки за ролята на националните младежки съвети в развитието на младежката политика**, **Препоръка 1437 (2000) на Парламентарната асамблея за неформалното образование**. Със своя Декларация от 29 юли 1999 година Народното

събрание препоръча на органите на изпълнителната власт и на местното самоуправление да прилагат принципите на **Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите**, приета от Конгреса на местните и регионалните власти на Съвета на Европа. Националната стратегия предлага решителни стъпки напред към ефективното прилагане на принципите на Европейска харта (ревизирана през 2003 г).

НАЦИОНАЛНИ ИЗМЕРЕНИЯ

Националната стратегия за младежта 2009-2018 е съобразена с Конституцията, основните закони и подзаконовни нормативни актове, изследвания и национални стратегически документи: Съвместния меморандум по социално включване на Република България, Националната стратегия за демографското развитие на Република България (2006-2020), Националната стратегия за детето (2008-2018), Здравната стратегия (2008-2013), Националната стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта (2009-2013), Националният план за действие “Околна среда-здраве”, Националният интегриран план за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на детето (2006-2009), Националната стратегия за учене през целия живот (2008-2013), Националната стратегия за продължаващо професионално обучение (2005-2010), Националната програма за училищно образование и предучилищно възпитание и подготовка (2006-2015) и Плана за действие за намаляване на броя на необхванатите и отпадащите ученици в задължителна учебна възраст (2007–2009), Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (2004-2015), Националният план за интегриране на деца със специални образователни потребности и/или хронични заболявания в системата на народната просвета, Актуализирана стратегия по заетостта (2008-2015), Рамковата програма за равнопоставено интегриране на ромите в българското общество, Националната програма за интеграция на бежанците в България, като и с одобрените от Европейската комисия оперативни програми (2007-2013) - Развитие на човешките ресурси, Административен капацитет, Развитие на конкурентноспособността на българската икономика, Регионално развитие и с Програмата за развитие на селските райони.

В първата част на Националната стратегия за младежта (2009-2018) са представени предизвикателствата пред развитието на младите хора в България. Втората част предлага стратегическите цели, приоритети и задачи, а последната трета част е посветена на изпълнението на стратегията – принципи, институционална среда, ресурсно и информационно обезпечаване и очакваните резултати.

ЧАСТ ПЪРВА. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА МЛАДИТЕ ХОРА В БЪЛГАРИЯ

Основна характеристика на младежката общност в България е нейната *динамична промяна* през последните 20 години. Хората, които се характеризират като младежи, т.е. лицата до 30 и малко над 30 години, социализираха своите основни ценности в периода на преход от тоталитарна към демократична, от затворена към пазарно ориентирана система.

Най-ярко от младите се изразява стремежът към независимост и самореализация - *подчертан стремеж към самостоятелни решения и индивидуален подход към живота*. Изследванията показват, че докато психологическата независимост на младия човек у нас силно нараства, то много по-силна е неговата социална и икономическа зависимост от родителското семейство, отколкото тя е била преди 20 години. През последното десетилетие активността на младите хора радикално се е преместила – от обществено-политическия живот към частния икономически сектор.

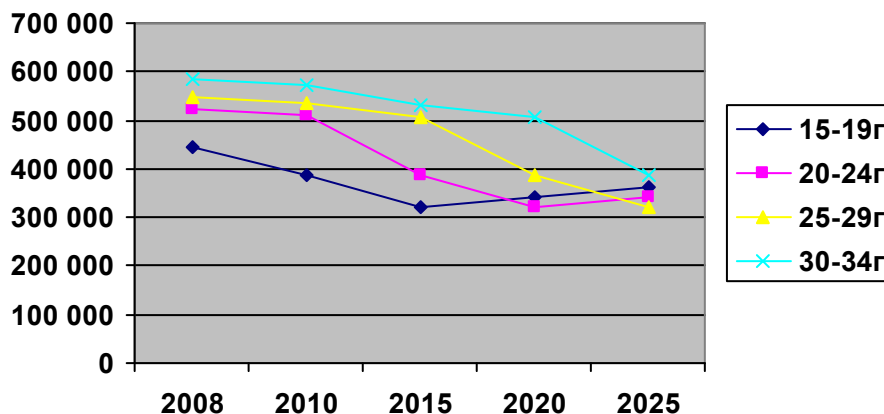
ДЕМОГРАФСКИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА:

От 1989 г. насам населението на България е намаляло с над един милион души. Младите хора на възраст между 15 - 34-годишна възраст са намалели с повече от 300 000 души.

*Население на възраст между 15 и 34 години по пол
към 31. 12. 2008г. по данни на НСИ*

Възраст	Общо		
	Общо	Мъже	Жени
БЪЛГАРИЯ	7 606 551	3 681 280	3 925 271
Общо на възраст 15 – 34	2 103 259	1 077 320	1 025 939
15 – 19	445 510	228 690	216 820
20 – 24	523 522	268 246	255 276
25 – 29	548 593	281 528	267 065
30 – 34	585 634	298 856	286 778

➤ Статистиката сочи, че ако днес хората на възраст 15 - 34 години са близо 2 103 259 души, в 2015г. броят им ще бъде 1 747 648, а след още 5 години – ще бъде близо 1 555 852.

- Целевата прогноза на НСИ показва, че в периода до 2020г. броят на младите хора ще намалява, като особено рязко това ще се отрази на възрастовите групи 15-19г. и 20-24г..
- Повече от три четвърти от младите хора на възраст 15 до 34 години живеят в градове и само една четвърт в селата.
- Очертава се тенденция на най-голямо териториално движение по направлението “град – град”. Значително по-малки по брой и относителен дял са миграционните потоци по направлението “село - село” . Броят на преселилите се от селата в градовете е по-голям, отколкото в обратното направление - “град - село”.
- След резкия спад на емиграционните настроения в периода 2002-2006 г., през последните години се наблюдава ново покачване на желанието за емиграция при младите хора, особено във възрастта 20 - 29г. Положителното е, че се променя структурата на потенциалния емигрантски поток. Ако преди това бяха преди всичко високообразованите млади хора, то сега при тях наблюдаваме спад на емиграционните нагласи и намерения. Увеличението е при по-ниско образованите слоеве. Остава тревожният факт, че всеки осми млад човек има конкретни намерения в обозримо бъдеще да емигрира. Над една четвърт от младите хора в страната определено проявяват интерес към временна трудова миграция в чужбина – те са преди всичко средните специалисти и хората без трудова квалификация.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД УЧЕНОТО НА МЛАДИТЕ ХОРА – ФОРМАЛНО И НЕФОРМАЛНО:

- Въпреки използването на подходящи традиционни и нови подходи при провеждане на образователната политика в България ежегодно отпадат над 2% от учениците в системата на средното образование.
- Запазва се ниският обществен рейтинг на българското училище. Голяма част от отпадналите ученици нямат мотивация за образование и професионална квалификация, за бъдеща реализация на пазара на труда.
- Интересът сред младите хора към четенето на книги се срива. Сериозни книги четат едва 16% от учениците, 29% от студентите, 13% от работещите и 8% от безработните младежи у нас. Почти всеки пети млад човек изобщо не притежава собствена книга.
- Въпреки положителната тенденция за намаляване (21.4% през 2004г., на 16.6% през 2007г. и на 15.3% през 2008г), относителният дял на преждевременно напусналите образование сред младите хора на възраст 18-24 години все още е тревожно висок
- Младежите, отпаднали от системата на образованието нямат придобита степен на професионална квалификация и възможностите им за завръщане в системата на образованието са ограничени.
- Популярността и признаването на неформално обучение са ограничени.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД МЛАДЕЖКАТА ЗАЕТОСТ:

В периода 2005-2008г. коефициентът на младежка безработица (15 – 24 г.) намалява през последните няколко години. От 22.3% през 2005 г. той достига до 12.1 % през 2008 г. Коефициентът на заетост за същата група нараства съответно от 21.6% през 2005 г. до 26.1% през 2008 г. Сравнението на националните показатели за младежите с показателите за средното ниво в ЕС показва, че докато по отношение на безработицата разликата е относително малка, то по отношение на заетостта България изостава с около 10 процентни пункта от средноевропейското равнище.

Очертават се няколко основни предизвикателства пред младите хора в сферата на **трудова заетост**, а именно:

➤ В повечето случаи младите хора нямат практически и трудов опит по придобитата специалност след завършване на своето образование, а се включват директно на пазара на труда.

➤ Младите хора без опит ще са в неблагоприятно положение в условията на повишаване на предлагането на труд в контекста на своетовната финансова криза. Очаква се младежите с ниско образование и квалификация да са сред първите, засегнати от влошените икономически условия.

➤ Все още образователната система в България не осигурява адекватни знания конкретни професионални умения на младите хора. Слабо са застъпени стажовете и практиките в реалния сектор, така необходими за плавното преминаване от учебната скамейка на пазара на труда.

➤ Относителният дял на млади хора на ръководни длъжности спрямо общия брой заети младежи е все още повече от три пъти по-нисък от средния за страната.

➤ Често младите хора изпитват липса на необходимата информация и контакти за устройване на работа.

➤ Нежелание на работодателите да инвестират в обучението на младите работници и служители.

➤ Голяма част от младите хора са демотивирани преди всичко от предлаганото равнище на заплащане, както и от условията на работа.

➤ Младите хора се превръщат в потенциален ресурс на заетостта в сивата част на икономиката. Липсата на професионални умения и практика в реална среда принуждава завършилите средни професионални училища, но особено тези от общообразователните училища след завършване на образованието си да започнат “първата възможна работа”, най-често в сферата на търговията и услугите, без претенции за условията на труд.

➤ Все още е ниска производителността на труда и адаптивност на младите хора.

➤ Тенденция на ромизация на младежката безработица - докато останалите групи от младежта напускат тези категории, ромите остават и от година на година представляват все по-голям дял в тях. Особено тревожен е фактът, че почти половината от безработните млади роми на възраст между 21 и 35 години никога не са започвали работа. Голямата част от тях имат поне по едно дете. Сред тях започва да се оформя категорията „потомствени безработни” – „деца” на безработни родители, които вече са родители и чиито деца вероятно също ще са безработни.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД МЛАДЕЖКОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО:

➤ Мнозинството млади хора у нас имат желание да развият собствен бизнес, независимо от силната конкуренция.

➤ Младите хора се нуждаят от подкрепа както при стартирането, така и при развитието на самостоятелен бизнес.

➤ Неразвитата предприемаческа култура сред младите хора - предприемачески, управленски и бизнес знания и умения за изготвяне на бизнес план, разработване на стратегия за развитие и управление на собствен бизнес, а така също и свързани по предмета на дейност.

➤ Ограничен достъп до консултантски услуги за стартиране и развитие на предприемачески инициативи, предоставянето на помощ за безработни лица за стартиране на свой собствен бизнес.

➤ Ограничен достъп до финансиране за създаването на малки и средни предприятия от млади предприемачи.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ДОСТЪПА ДО ИНФОРМАЦИЯ И УСЛУГИ:

- Въпреки масовото навлизане на високите технологии в битата и работата, достъпът до информация на младите хора, особено на социално неравнопоставените и младите хора в селата, е все още ограничен.
- Публичните услуги в подкрепа на младите хора все още не достигат до всички нуждаещи, особено до младите роми и младежите в селата, и не са с необходимото качество.
- Въпреки устойчивото развитие на мрежата на МИКЦ, необходимо е нейното разширяване от областните центрове към общинските центрове, както и отваряне на изнесени офиси и предлагането на мобилни младежки услуги в малките населени места и селата.
- Утвърждаване на европейски модели в младежката работа за реализира специалната подкрепа за личностното, общественото и икономическото развитие и овластяването на младите хора, съобразено с особеностите на младежката възраст.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД ГРАЖДАНСКАТА АКТИВНОСТ:

Младежките организации все повече не се възприемат като среда за гражданска изява на новите млади хора - преди пет години 7% от младежите са били свързани с някаква гражданска организация, докато през последната година едва 2% членуват в неполитически младежки организации, а ангажираните с партийни младежки организации са под 1%.

- На най-голям интерес сред младите хора се радват спортните клубове и фен клубовете на професионалните отбори.
- Напоследък много привлекателни за младите започват да стават танцовите клубове, където младежите отиват от една страна да спортуват, а от друга да се забавляват, и откриват среда за социално общуване.
- Младите хора предпочитат да се изявяват в неформални среди – купони, спортни мероприятия, интернет клубове, интернет форуми и чатове, торент портали, музикални сайтове и др.
- Сред младите хора доминира позицията на обществен скептицизъм, изразяващ се в отказ да се прави каквото и да било, защото то няма да бъде взето под внимание от институциите.
- Все още държавните и общинските органи не предлагат ефективни действащи механизми за отразяване на младежкото мнение при вземане на важни политически и социални решения.
- Мисленето сред младите хора за гражданската инициативност като „нещо безсмислено” и „губене на време” е сериозна заплаха за демократичните механизми в бъдеще.
- Въпреки широко разпространената незаинтересованост сред младите хора за сътрудничество или противопоставяне на институциите - екологията и защита личните свободи в интернет се превърнаха в значими граждански каузи, предизвикали младежка инициативност и бърза организация - само за няколко часа един интернет протест увлича широки групи млади хора и тази реакция достига до медиите и до площада.
- Диалогът с младите хора на общинско, областно и национално ниво по въпроси, които ги засягат, все още не е структуриран за разлика от установените европейски модели на представителство чрез местни, регионални и национални младежки съвети.
- Въпреки значителното нарастване в периода 2003-2009 година, държавното и общинското подпомагане за младежките организации е все още много

ограничено и не позволява да се постигат в пълнота целите, очертани в Бялата книга на Европейската Комисия и в препоръките Съвета на Европа за национална подкрепа на младежките организации .

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД МЛАДЕЖКОТО ДОБРОВОЛЧЕСТВО:

- Макар готовността на младите хора да участват в доброволчески акции да нараства, все още са ограничени възможностите за доброволчески дейности на младите хора.
- Ценността на доброволчеството все още не се познава широко от младите хора.
- Неразвити са механизмите за публичното подпомагане на младежкото доброволчество като важна проява на солидарност и гражданска активност и форма за неформално учене.
- Правата на младите доброволци, особено на непълнолетните, се нуждаят от законова закрила.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ЗДРАВΟΣЛОВНИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ:

Въпреки че през последните години здравословният начин на живот се превръща във висша ценност за множество млади хора – правилно хранене, спорт и др., се наблюдават и тревожни тенденции:

- Нараства процентът на млади хора, които употребяват **алкохол**, особено сред младежите на възраст от 15 до 24 години.
- Увеличава се делът на пушачите сред младежите.
- Не намалява употребата на **наркотици и психотропни вещества** от млади хора.
- Половият живот започва на все по-ранна възраст.
- Нараства разпространението на **ХИВ/СПИН и полово предаваните болести**.
- Запазва се високо нивото на **ранната бременност, ражданията и абортите**, особено сред младите хора под 20 години.
- Затвърждава се тенденцията, че след напускането на училището голяма част от младите хора практически скъсват със спорта, физическата активност и грижите за поддържането на добра форма.
- Стабилна е групата млади хора (около 17%), за които **почивката на море или планина** е недостъпна.
- Оформя се разслоение сред младите хора с оглед на здравословния начин на живот. От една страна, това са младежите, които са успели да превърнат почивката в ежегодна практика, оправят си редовно зъбите, нямат проблем с достъпа до медицинско обслужване (около 70%). От другата страна, са младите хора, които са в страни от достъпа до всичко това – развалени зъби, липса на медицински грижи, почивката е мечта (почти 20 %).

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД МЛАДИТЕ СЕМЕЙСТВА:

- Непрекъснато се повишава **средната възраст при сключване на първи брак**.
- Изследванията показват, че все повече младите хора не смятат брака за необходимост. Ако до скоро жените в по-голяма степен се обявяваха в подкрепа на брака, то сега мнозинството и от мъжете, и от жените пренебрегват институцията на брака (като „естествена необходимост“) в еднаква степен.
- Нараства относителният дял на децата, родени извън брака, и на младите жени, които са самотни родители.

- Нараства броят на разводите в младежка възраст.
- Ограничен е достъпът до обучение за семейно планиране и консултиране.
- Младите хора (15-30г) продължават да живеят все по-дълго в дома на техните родители. Основновната причина, която българските младежи посочват, е липсата на финансови възможности да се изнесат под наем или да си купят собствено жилище.
- Условиата за професионална реализация на младите хора, особено на младите жени, създават трудности при съчетаването ѝ със семейния живот и родителстването
- Съчетаването на майчинството с професионалното развитие на младите жени, макар и заложено в българското законодателство, не се реализира в пълна степен, поради липса на съответните нагласи у младите мъже и жени, от една страна, и на гъвкави модели за управление на човешките ресурси от работодателите от друга.
- За съществуването на дисбаланс в трудовата реализация и родителстването определено значение има и ограниченият достъп на младите семейства до услугите на ясли и детски градини. В периода 2004-2009 година броят на детските градини в България е намалял с повече от **1000**.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД СОЦИАЛНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА:

- В резултат на липсата на нормативно изискване за целенасочени мерки за подпомагане на социалното включване на млади хора на възраст от 18 до 29 години, съобразени с потребностите и особеностите на младежката възраст, са по-скоро спорадични.
- Мерките на закрила на децата не са интегрирани в достатъчна степен с младежката политика, което не позволява пълноценно реализиране на плановете за управление на случаите за деца в риск след навършване на 18 година.
- Ограничен е достъпът на младите хора до целенасочени и качествени социални услуги, особено в малките населени места и селските райони.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА НА МЛАДЕЖКА ПРЕСТЪПНОСТ:

- Зачестяват се случаите на противообществените и противоправните прояви в по-ниските възрастови групи млади хора.
- Всяка година **над 17 500 млади хора (14-29г)** биват осъждани от българските съдилища, което съставлява 57.7% от общия брой на всички осъдени лица. Осъдените правонарушители на възраст между 14 -17г. са 10.3%, 18-24г са 30.1% и 25-29г. са 17.3% от общия брой на осъдени лица през 2007г. (по данни на НСИ, 2008).
- Около две трети от осъжданите всяка година младежи не ходят на училище и/или нямат работа.
- Запазва се висок процентът на рецидива, особено на пенитенциарния рецидив, сред младите правонарушители.
- Статистиката през последните години показва застрашителни тенденции на нарастване на броя на непълнолетните, извършители на престъпления, и на относителния дял на младите хора до 29 години сред затворническата популация и сред водачите на МПС, причинили ПТП.
- Много ниската степен на доверие сред младите хора и респект по отношение на правоохранителните и правораздавателните органи препятства активното им участие в превенцията на престъпността.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА МЛАДИТЕ ХОРА В МАЛКИТЕ НАСЕЛЕНИ МЕСТА И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ:

- Възрастовата структура в малките населени места и селските райони е силно деформирана и не може да осигури както възпроизводството на населението, така и възпроизводството на трудовия потенциал.
- В българските села и малки населени места са концентрирани голяма част от младежите от ромски и турски етнически произход.
- Достъпът до формално и неформално образование, професионално образование и обучение, информация и консултиране на младите хора в малките населени места и селските райони е все по-ограничен.
- Намаляват привлекателните възможности за икономическата активност и за професионална реализация на младите хора в малките населени места и селските райони.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД УПРАВЛЕНИЕТО НА МЛАДЕЖКАТА ПОЛИТИКА:

- Все още е висока степента на централизация на управлението на младежката политика.
- Необходимо е по-активно включване на общините в планирането и реализирането на политиките за младите хора.
- Координацията между различните секторни държавни органи в планирането, изпълнението и оценката на политиките за младежта на централно и областно ниво е недостатъчно развита.
- Въпреки значимия ръст в периода 2005-2009г., публичното подпомагане за предлагането на качествени услуги, подкрепящи развитието на младите хора, особено до услуги за организация за свободното време, е ограничено.
- Недостатъчна е интеграцията между детската и младежката политика.
- Участието на млади хора в управлението на местно, областно и национално ниво е неструктурирано и инцидентно. Принципът на съвместно управление все още не се прилага ефективно.
- Средата за публично-частното партньорство в изпълнението на младежката политика на общинско, областно и национално ниво се нуждае от значително подобряване.
- След закриването на Националния институт за изследване на младежта, изследванията на младежта са спорадични.

ЧАСТ ВТОРА. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И ЗАДАЧИ

I. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Създаване на устойчиви механизми за **инвестиране** в младежта като значим социален капитал и за **мобилизиране** на потенциала на младите хора в развитието на България и Европейския съюз.

II. ЦЕЛЕВИ ГРУПИ:

За разлика от действащото унифицирано легално определение в Закона за физическото възпитание и спорта, в Националната стратегия е възприет **диференциран подход** при определяне на целевата група на политиката за младежта. Изхожда се от разбирането, че специални мерки за подкрепа са необходими с оглед на особеностите на периодите и преходи във възрастовото развитие на личността на младия човек.

Политиките за насърчаване на младежкото представителство и достъп до самостоятелни жилища са насочени към млади хора на възраст **до 35 години**, политиките за стимулиране на развитие на младежта – към млади хора на възраст **от 14 до 29 години**, съответно политиките за подкрепа на социалното включване – към млади хора на възраст **от между 18 и 29 години**. Този диференциран подход се основава на възприетата в България периодизация на възрастовото развитие на личността.

Особено широкият обхват (**до 35 години**) на политиките за насърчаване на младежкото представителство отразява компромис в полза на установилата се в България традиция в организираното младежко движение и поради неготовност на младежкото движение за намаляване на възрастта за участие в младежки организации. За бъдеще следва да бъде внимателно подготвено намаляване на тази горна граница с оглед на съобразяване с международните стандарти (в Бялата книга на Европейската комисия: **15-25 години**; програмата на ЕС „Младежта в действие” (2007-2013): **13-30 години**; Европейската конвенция за дългосрочната трансгранична доброволческа служба за младежи: **18-25 години**; в последните свои резолюции Общото събрание на ООН дефинира младежта чрез възрастовите граници **15-24 години**).

Предложената **горна граница от 29 години** за политиката в подкрепа за развитие и за подкрепа на социалното включване отразява края на младежкия етап от възрастовото развитие на личността.

Определената **долна граница от 14 години** за политиката за развитие на младежта е обусловена от три основни фактора: 1) с навършването на 14 година започва **периодът на късното юношество**, в който младата личност оформя своята идентичност, интереси и ориентация за развитие, изпитва силна потребност от себеутвърждаване и от доверие; 2) с навършване на **16 години** младият човек става общо трудоспособен, като е възможно започването на работа и на по-ранна възраст.

Насочването на политиките за развитие би подпомогнало кариерната ориентация и би облекчило включването на трудоспособните млади хора в системата на трудовата заетост. 3) с навършването на 14 години възниква възможността за реализиране на **наказателна отговорност по отношение на младия човек за извършени от него престъпления**.

Дефинираната **долна граница от 18 години за специални мерки за подкрепа на социалното включване** е обусловена от следните фактори: 1) до навършване на 18 години децата в риск са обхванати от Закона за закрила на детето; 2) с навършване на 18 години по отношение на младите хора в риск от социално изключване се прекъсват мерките за закрила, приложени по Закона за закрила на детето. Практиката показва, че те изпадат от социалната мрежа, което може да обезсмисли постигнатите резултати от мерките за закрила и да засили риска от социално изключване. През последните години законодателната практика в държави-членки на Европейския съюз (напр. Германия,

Холандия, Великобритания) се ориентира към интегриране между мерките за закрила на детето и социалните услуги за пълнолетните млади хора с цел ефективно управление на риска от социално изключване.

III. ИКОНОМИЧЕСКИ АКТИВНИ МЛАДИ ХОРА

СТРАТЕГИЧЕСКА ПОД-ЦЕЛ:

➤ Създаване на благоприятна, насърчаваща и подкрепяща среда за качествена професионална реализация на младите хора на възраст до 29 години в България.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ:

- Разкриване на нови работни места и развитие на пазар на труда, стимулиращи включването и кариерното развитие на младите хора;
- Развитие на младежкото предприемачество чрез създаване на по-устойчиви, по-конкурентноспособни и по-перспективни предприятия на млади хора;
- Развитие на социалната икономика и активното включване на младежите в нея;
- Успешното съвместяване на професионалния и личния живот на младите хора.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЗАДАЧИ:

Задача 1. Подобряване на качеството на средното и висшето образование и неформалното обучение, като и насърчаване ученето през целия живот, в съответствие с потребностите на пазара на труда чрез:

- осигуряване на чиракуване и стажуване;
- насърчаване на работодателите да осигуряват възможности за повишаване на квалификацията на младите работници и служители;
- засилване на ефективността на връзките между образователните и обучителните институции и бизнеса за улесняване на прехода от училище към заетост;
- насърчаване на изследователския интерес на учениците и студентите;
- осигуряване на достъп до професионално образование и обучение на младежи в неравностойно положение - младежи със специални образователни потребности, младежи представители на уязвими групи – етнически малцинства, сираци, отпаднали от образователната система;
- улесняване на достъпа до висше образование чрез доразвиване на механизмите на студентско подпомагане и кредитиране, на съществуващата система за предоставяне на студентски стипендии;
- насърчаване сътрудничеството и възможностите за срещи между работодателите, професионалните училища, обучителните центрове и академичната общност;

Задача 2. Разширяване на достъпа на младите хора до посреднически услуги за намиране на работа чрез информиране и консултиране относно възможностите за мотивационно и квалификационно обучение, изготвяне на индивидуални планове за действие, както и насочване към подходящи свободни работни места в т.ч. по програми и мерки за заетост и обучение;

Задача 3. Разширяване на достъпа до услуги за професионално ориентиране, чрез което ще се осигури подкрепа за младите хора за решаване на проблеми, свързани с избора на професия или на професионално развитие с оглед на индивидуалните качества на лицето и връзката между тези качества и възможностите за заетост;

Задача 4. Предоставяне на групово мотивационно обучение и индивидуален пакет от услуги за мотивиране и насърчаване на трудовата реализация на безработни и обезкуражените млади хора;

Задача 5. Осигуряване на възможности за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, завършили основно, средно или висше образование, с цел улесняване на прехода между образование и заетост;

Задача 6. Насочване на публичната подкрепа, вкл. достъп до финансиране и данъчни облекчения, за предприятия, обвързани с осигуряване на работни места за младежи, особено в малките населени места и селските райони.

Задача 7. Създаване на благоприятна среда за професионална реализация и кариерно развитие на младите български специалисти в държавната и общинската администрации и чрез:

- Създаване на възможности за стажове в държавната и общинската администрация на студенти от държавни и частни университети в България и в чужбина;
- Организиране на централизирани конкурси за младши експерти в държавната администрация като модерна практика за прозрачно и ефективно привличане на млади хора за работа в държавните институции.

Задача 8. Стимулиране на участието на работодатели в подкрепа на професионалната интеграция на младите хора и на повишаване производителността и адаптивността на зетите млади хора, като:

- Предлагат обучение на работното място и интегрирано обучение;
- Разработват на стратегии за управление на човешките ресурси, със специални мерки за младите работници и служители
- Въвеждат на нови и иновативни модели за организация на труда в предприятията
- Насърчават и подпомагат териториалната мобилност на младите хора - наемане на хора от различни региони, стимули за работодателите, свързани с осигуряване на транспорт до работното място и др. ;
- Насърчават и подпомагат професионалната мобилност на младите хора - индивидуални планове за кариера, ротация на работното място и преквалификация и др.;

Задача 8. Оборудване и адаптиране на работни места за младежи с увреждания;

Задача 9. Създаване на нови работни места в сектора на социалната икономика и насърчаване на доброволчески и общностни инициативи, генериращи заетост за младежи от уязвимите групи;

Задача 10. Подкрепа за създаване на социални предприятия чрез предоставяне на стартов капитал, обвързан с осигуряване на работни места за младежи в риск.

НАСЪРЧАВАНЕ НА МЛАДЕЖКОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Задача 1. Предоставянето на цялостна и целенасочена помощ (достъп до финансиране, финансов лизинг, обучение, бизнес консултиране и др.) за предприемчиви млади хора до 29 години с жизнеспособни и перспективни бизнес идеи при стартирането и развитието на собствен бизнес чрез самонаемане, създаване на семейна фирма или разкриване на малко предприятие.

Задача 2. Настоящност на новосъздадени фирми на млади хора за разработване на дейността на фирмата, позициониране на пазара, създаване на контакти с партньори на местно, национално и международно ниво, съдействие при намиране на доставчици и подизпълнители, маркетинг и реклама, улесняване взаимодействието с местните власти и служби, финансиращите институции и др.

Задача 3. Насърчаване на млади хора с изключителни постижения в областта на иновациите и промоциране на техните успехи.

Задача 4. Подпомагане на млади хора със съответно образование и иновативни бизнес идеи да започнат собствен високотехнологичен бизнес, като им се представи безвъзмездна финансова помощ за създаване на технологични фирми.

Задача 5. Развитие на мрежата от JOBS Бизнес центрове да предлагат услуги за целенасочена подкрепа на млади предприемачи по модела на проект JOBS

Задача 6. Подкрепа на специализирани предприятия и кооперации на младежи в риск - младежи с увреждания и други младежи в социален риск (лица на социално подпомагане, представители на уязвими етнически малцинства, лица, напускащи специализирани институции за предоставяне на социални услуги, лица, страдащи от различни зависимости, бивши затворници и други), представители на различни общности, заети в социалните предприятия, кооперациите и специализираните предприятия;

Задача 7. Промоция на социалното предприемачество сред младите хора.

ПО-ДОБРО СЪВМЕСТЯВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИЯ И ЛИЧНИЯ ЖИВОТ НА МЛАДИТЕ ХОРА

Задача 1. Развитието на гъвкави форми на заетост на младите хора - споделяне на едно работно място, работа на непълно работно време, ротация на работното място, работа на плаващо работно време, насърчаване на дистанционната работа и др.;

Задача 2. Увеличаване на броя на местата в детските ясли и градини и възможностите за дневни грижа за децата през работното време на родителите;

Задача 3. Осигуряване на организиран превоз на учениците в основните и средните училища от дома до училището и обратно;

Задача 4. Промоция на баланса между професионалния и личния живот;

IV. ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ И КАЧЕСТВЕНИ УСЛУГИ

СТРАТЕГИЧЕСКА ПОД-ЦЕЛ:

- Улесняване на достъпа до качествени услуги за специална подкрепа на пълноценното личностно и обществено развитие на младите хора между 14 и 29 години в съответствие с потребностите и интересите им.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ:

- Формиране на информационна политика, насочена към младите хора;
- Осигуряване на достъп до услуги за развитие, основавани на младежката работа, индивидуален подход и оценка на конкретните потребности и особеностите на младежката възраст;
- Стимулиране на неформалното учене сред младите хора;
- Развитие на таланта, творческите умения и културното изразяване на младите хора.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЗАДАЧИ:

Задача 1. Публично подпомагане и предлагане на качествени информационни услуги, предоставящи актуална, систематизирана и достъпна информация, удовлетворяваща широк спектър от интереси и потребности на младите хора;

Задача 2. Организиране на общински, регионални и национални информационни кампании, насочени към младите хора;

Задача 3. Запознаване на младите хора с публичните институции и с правата им като част от местната общност, като граждани на Република България и на Европейския съюз;

Задача 4. Насърчаване и подкрепа за развитието на **ЕВРОДЕСК** като активна европейска информационна мрежа, която съдейства за обмена на информация и безплатно разпространяване на европейска информация и консултиране до широк кръг млади хора, младежки работници и младежки организации.

Задача 5. Публично подпомагане и предлагане на консултантски услуги в подкрепа на личностното и общественото развитие на младите хора;

Задача 6. Публично подпомагане и предлагане на консултантска помощ за семейно планиране и развитие на устойчиви семейни модели сред младите хора;

Задача 7. Публично подпомагане и предлагане на услуги за организиране на свободното време на младите хора;

Задача 8. Разширяване на възможностите за неформално учене за младите хора чрез публично подпомагане и предлагане на услуги за разширяване на знанията, опита и уменията на млади хора за приобщаването им към ценностите на гражданското общество, науката, културата, изкуството, здравословния начин на живот, безопасността на движението по пътищата и за предотвратяване на противообществените прояви;

Задача 9. Популяризиране формите на неформалното учене;

Задача 10. Популяризиране и насърчаване на използването на **EUROPASS** и **YOUTHPASS** младите хора като инструменти за самооценка на знания и умения, по-специално що се отнася до умения, придобити в неформална среда;

Задача 11. Подобряване на възможности за реализация на социалните и творческите умения на младите хора съобразно техните интереси и стимулиране инициативността, младежкото творчество и изява чрез:

- публична подкрепа на младите дебютанти в изкуствата и различните културни индустрии;
- максимално улесняване на достъпа до нови технологии;
- подкрепа младите таланти и интереса им към хуманитарните, инженерните и точните науки;
- насърчаване на приноса на младежката работа за реализацията на творческите способности на младите хора;

Задача 12. Насърчаване и подпомагане на публично-частни партньорства и социалното предприемачество в предоставянето на услуги за развитие на младите хора;

Задача 13. Гарантиране на качеството на публично подпомагани услуги за развитие за младите хора чрез въвеждане държавни стандарти за всяка от услугите и на контрол върху качеството на публично подпомаганите услуги;

Задача 14. Развитие на мрежата от Младежки информационно-консултантски центрове (МИКЦ) чрез:

- Подобряване капацитета на МИКЦ да продължат да обслужват техните общности, да повишат качеството на услугите, да разширят кръга на обслужваните от тях млади хора и на предлаганите услуги;
- Раширяване на мрежата на МИКЦ от областните центрове към общинските центрове, както и отваряне на изнесени офиси в малките населени места и селата;

Задача 15. Разширяване на мрежата и развитие на капацитета на доставчиците на услуги за развитие на младите хора - професионални консултанти, търговски дружества, кооперации, юридически лица с нестопанска цел, читалища, културните институти, спортните организации, организациите за социален туризъм, общините, JOBS Бизнес центрове и др.

VI. ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ

СТРАТЕГИЧЕСКА ПОД-ЦЕЛ:

- Насърчаване на здравословния начин на живот сред младите хора.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ:

- Превенция на факторите, създаващи риск за здравето на младите хора;
- Повишаване на сексуалната култура на младите хора;
- Насърчаване на физическата активност сред младите хора;

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЗАДАЧИ:

Задача 1. Насърчаване и подпомагане сътрудничеството между младежките работници, здравните специалисти, младежките и спортните организации за утвърждаване на здравословен начин живот сред младите хора;

Задача 2. Осигуряване на ефективно прилагане сред младите хора на Насоките на ЕС за физическата дейност, особено сред младежите с увреждания;

Задача 3. Създаване на възможности за обучение на младежки работници и младежки лидери по въпросите на здравето, спорта и физическата активност;

Задача 4. Разработване и разпространение на здравна информация, съобразена с нуждите на младите хора чрез мобилизиране младежките информационни мрежи;

Задача 5. Насърчаване на здравната просвета в училищата, читалища, младежките средища, спортните и младежките организации.

VII. ДОСТЪП ДО САМОСТОЯТЕЛНИ ЖИЛИЩА

СТРАТЕГИЧЕСКА ПОД-ЦЕЛ:

- Разширяване на достъпа на семействата на младите хора на възраст до 35 години до самостоятелни жилища с цел насърчаване на отглеждането на деца в семейна среда.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ:

- Създаване на условия за младите семейства да поемат разходите по закупуване или наем на самостоятелно жилище;
- Насърчаване и подпомагане на публично-частни партньорства за осигуряване на достъпни жилища за младите семейства.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЗАДАЧИ:

Задача 1. Приоритетно настаняване на млади семейства в общински и държавни жилища при преференциални условия;

Задача 2. Изграждане на достъпни жилища за млади семейства чрез публично-частни партньорства;

Задача 3. Данъчни облекчения за млади семейства при изплащането на жилищни кредити;

Задача 4. Данъчни облекчения за млади семейства за изплатения наем за жилище;

Задача 5. Финансови помощи за млади семейства в неравностойно положение за поемане на разходите за наем на самостоятелно жилище.

IX. ПРЕВЕНЦИЯ НА СОЦИАЛНОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ НА МЛАДИ ХОРА В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ

СТРАТЕГИЧЕСКА ПОД-ЦЕЛ:

➤ Превенция на социалното изключване на младежи на възраст от 18 до 29 години в неравностойно положение - младежи в специализирани институции, младежи с увреждания, младежи, напускащи специализирани институции, младежи, страдащи от различни зависимости, бивши затворници и други групи младежи в риск,

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ:

➤ Интегриране на младежката политика с мерките за закрила на децата;
➤ Осигуряване на целенасочено социално подпомагане за младите хора в неравностойно положение;
➤ Пресичане на предаването на социалното изключване между поколенията.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЗАДАЧИ:

Задача 1 Разработване и реализиране на програми за целенасочени мерки за социално подпомагане на младите хора на възраст от 18 до 29 години в социален риск по реда на Закона за социалното подпомагане;

Задача 2. Приемане на критерии и стандарти за социални услуги за млади хора на възраст от 18 до 29 години в риск, особено за интегрирането им с мерките за закрила на детето;

Задача 3. Насърчаване сътрудничеството между социалните работници, младежките работници и младежките лидери за приобщаване на младите хора в социален риск;

Задача 4. Насърчаване на съпричастността на младите хора към политиките за социално включване;

Задача 5. Насърчаване и подпомагане на достъпа на младите хора в риска до качествени услуги — например транспорт, електронно приобщаване, здраве, социални услуги;

Задача 6. Подпомагане на социалната адаптация и повишаване на пригодността за заетост на младежите в неравностойно положение;

Задача 7. Насърчаване на инициативи за създаване на социални услуги в общността, специално насочени към младежи в неравностойно положение – като наблюдавани жилища, преходни жилища и младежки дневни центрове;

Задача 8. Подобряване качеството на социалните услуги за млади хора в специализираните институции и подготвяне на извеждането и интегрирането им в общността.

X. МЛАДЕЖКОТО ДОБРОВОЛЧЕСТВО

СТРАТЕГИЧЕСКА ПОД-ЦЕЛ:

➤ Развитие на доброволчество сред млади хора на възраст до 29 години като движеща сила за личностно развитие, мобилност, учене, конкурентоспособност, социалното сближаване, солидарност между поколенията и формирането на гражданско самосъзнание.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ:

➤ Създаване на повече доброволчески възможности за младите хора, особено за трансгранична мобилност;

- Гарантиране на правата на младите доброволци, особено на непълнолетните;
- Признаване на доброволчеството като важна форма на неформално образование.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЗАДАЧИ:

Задача 1. Създаване на законови гаранции за статута на младите доброволци и закрила на непълнолетни доброволци от възлагане на дейности, които са или могат да окажат вредно или опасно влияние върху психиката и здравето им;

Задача 2. Осигуряване на подходящо обучение и квалификация за младите доброволци, свързани с извършването на младежите доброволчески дейности;

Задача 3. Удостоверяване и признаване на обучението, опита и уменията, получени от младите хора по време на доброволческата дейност;

Задача 4. Въвеждане и поддържане на добри практики за управление на млади доброволци за набиране, обучение, стимулиране, наблюдение и оценка, както и за признание на постиженията им;

Задача 5. Въвеждане на «доброволческа книжка» като официален удостоверителен документ за обстоятелствата, свързани с доброволческата дейност на младите хора;

Задача 6. Създаване на законов статут на доброволческите организации;

Задача 7. Установяване на стандартите за младежкото доброволчество и на публичен контрол в защита на младите доброволци;

Задача 8. Публично подпомагане на младежкото доброволчество от държавата и общините;

Задача 9. Присъединяване и осигуряване на прилагането на Европейската конвенция за насърчаване на дългосрочната транснационална доброволческа служба за младежи;

Задача 10. Насърчаване и подпомагане на участието на българските младежи в международното младежко доброволчество.

XI. ГРАЖДАНСКА АКТИВНОСТ

СТРАТЕГИЧЕСКА ПОД-ЦЕЛ

- Осигуряване на възможности за пълноценното участие на младите хора на възраст до 35 години в гражданския живот и за приобщаването им към основните демократични ценности и стандарти.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ:

- Насърчаване на самоорганизирането на младите хора;
- Гражданско образование и обучение;
- Осигуряване на ефективно представителството на интересите на младите хора във формирането, изпълнението и оценката на политиките на общинско, областно и национално ниво чрез младежки съвети - общински младежки съвети, младежки областни съвети и национален младежки съвет;

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЗАДАЧИ:

Задача 1. Насърчаване и подпомагане на развитието на младежките организации от държавата, общините, бизнеса и обществото;

Задача 2. Гарантиране на специален законов статут на младежките организации;

Задача 3. Признаване на приноса на инициативите на неорганизираните млади хора;

Задача 4. Популяризиране и мултиплициране на добри практики на младежка гражданска активност;

Задача 5. Популяризиране и обучение по защита на човешките права, особено по въпросите на правата на детето, недискриминацията, равнопоставеността между половете, трудовите права на младите хора;

Задача 6. Обучение на младежки лидери;

Задача 7. Създаване на условия за подкрепа и реализиране на младежки кампании и младежките инициативи;

Задача 8. Мобилизиране на участието на младите хора в управлението на местно, областно и национално ниво и в гражданския контрол върху дейността на общинските и държавните органи;

Задача 9. Насърчаване на създаването и развитието на общински, областни и национален младежки съвети чрез:

➤ Установяване на законови гаранции за демокративно устройство, представителност, независимост и публичност на младежките съвети;

➤ Създаване на механизми за публично подпомагане на младежките съвети от държавата и общините;

➤ Осигуряване чрез младежките съвети на представителство на младите хора на местно, областно и национално ниво във вземането, изпълнението и оценката на решения, касаещи младите хора;

Задача 10. Стимулиране на участието на младите хора и техните организации в опазването, подобряването и управлението на природното богатство;

Задача 11. Организиране на кампании и инициативи на национално ниво по актуални теми и в изпълнение на политиките на Европейския съюз, Съвета на Европа и ООН по отношение на младите хора.

XII. МЛАДИТЕ ХОРА В МАЛКИТЕ НАСЕЛЕНИ МЕСТА И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

СТРАТЕГИЧЕСКА ПОД-ЦЕЛ:

➤ Създаване на привлекателна среда за развитие на младите хора на възраст до 35 години в малките населени места и селските райони.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ:

➤ Осигуряване на ефективен достъп до образование, обучение, информация и консултантски услуги на младите хора в малките населени места и селските райони;

➤ Мобилизиране на участието на младите хора в управлението на местното развитие;

➤ Повишане на икономическата активност и създаване възможности за професионална реализация на младите хора в малките населени места и селските райони.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЗАДАЧИ:

Задача 1. Разширяване на мрежата на МИКЦ от областните центрове към общинските центрове, както и отваряне на изнесени информационни, обучителни и консултантски офиси в малките населени места и селските райони;

Задача 2. Насърчаване и подпомагане на читалищата като средища за информация, неформално обучение, културно изразяване и гражданско участие в малките населени места и селските райони;

Задача 3. Електронно приобщаване на младите хора в малките населени места и селските райони;

Задача 4. Въвеждане на мобилни форми на младежка работа и социална работа за младите хора от малките населени места, от отдалечените и труднодостъпни райони;

Задача 5. Насърчаване на участието на младите хора и младежките организации в местните инициативни групи;

Задача 6. Подпомагане на стопанства на млади фермери;

Задача 7. Подпомагане на неземеделски инициативи на младежите и техните организации в малките населени места и селските райони;

Задача 8. Насърчаване и създаване на микропредприятия и малки предприятия от млади хора за повишаване на заетостта в малките населени места и селските райони.

XIII. МЕЖДУКУЛТУРЕН И МЕЖДУНАРОДЕН ДИАЛОГ

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

➤ Създаване на благоприятна и насърчаваща среда за българските младежи да участват пълноценно в межкултурното и международното младежко общуване.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ:

➤ Насърчаване на междуетническо и межкултурно опознаване, толерантност и диалог;

➤ Стимулиране и подпомагане на участието на българските младежи в международното младежко движение в Европа и света;

➤ Насърчаване на участието на младите хора в постигането на целите на хилядолетието за развитие, набелязани от Организацията на Обединените нации.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЗАДАЧИ:

Задача 1. Насърчаване и подпомагане на мобилността на младите хора в Европа - обучаемите, доброволците, работещите и техните семейства;

Задача 2. Насърчаване и подпомагане на опознаването на отделните етнически общности и техните култури за изграждане на толерантност, разбирателство и взаимодействие между общностите;

Задача 3. Популяризиране на европейското сътрудничество в областта на младежката сфера;

Задача 4. Насърчаване и подпомагане на приобщаването на младите хора към Европейското гражданство и изучаването на европейски езици и култури;

Задача 5. Изграждане на умения за работа в мултикултурна и мултинационална среда.

XIV. АКТИВНА РОЛЯ НА МЛАДИТЕ ХОРА В ПРЕВЕНЦИЯТА НА ПРЕСТЪПНОСТТА

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

➤ Стимулиране на активното участие на младите хора в превенцията на престъпността, особено в превенция на правонарушенията, извършени от млади хора.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ:

➤ Ангажиране на местната власт, младежките организации и медиите в превенцията на правонарушенията, извършвани от деца и младежи;

➤ Изграждане на доверие между младите хора и правоохранителните органи;

➤ Развитие на култура на пътна безопасност сред младите хора.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЗАДАЧИ:

Задача 1. Организиране на информационни и образователни кампании за превенция на правонарушенията, извършвани от млади хора;

Задача 2. Възприемане на наказанието „лишаване от свобода“ като крайна и краткотрайна мярка за млади правонарушители;

Задача 3. Разширяване и подобряване на услугите за социална реинтеграция на млади правонарушители, особено на услугите в общността;

Задача 4. Подбор и подготовка на специалистите във всички видове институции и организации за развитие на нагласите, знанията и умения за оказване на помощ и подкрепа на децата с поведенчески проблеми и млади правонарушители;

Задача 5. Въвеждане на екипен подход и междуинституционно взаимодействие на основата на ясни помагачи цели, общ професионален език и взаимно опознаване на компетенциите, формите и средствата при работа с деца и младежи правонарушители;

Задача 6. Насочване на спортни програми за превенция на детската и младежка престъпност, в специализираните институции за деца с девиантно поведение и млади правонарушители, както и за ресоциализация на деца и младежи, извършили правонарушение;

Задача 7. Организиране на програми за превенция на т. нар. прояви на „спортно хулиганство“ с активното участие на младежките организации, фен клубовете и спортните организации;

Задача 8. Организиране на програми за пътна безопасност в училищата и средищата за младежко общуване;

Задача 9. Подобряване на достъпа до правосъдие и до качествена правна помощ за децата и младежите правонарушители;

Задача 10. Мобилизиране на местните общности, особено на младежките организации и спортните организации, в превенцията на детската и младежката престъпност и в социалната реинтеграция на правонарушителите;

Задача 11. Насърчаване на активното участие на младите хора, младежките лидери, младежките работници, младежките организации и на младежките съвети в прилагането на концепцията на „Полиция в близост до обществото“, и по-специално в гражданския контрол над полицията.

ЧАСТ ТРЕТА. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ

I. ПРИНЦИПИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

Основните принципи за реализация на националната стратегия са:

- Участие на младите хора
- Законовост
- Прозрачност
- Отзивчивост
- Ориентация към съгласие
- Равнопоставеност
- Интеграция на политиките за деца и младежта
- Мносекторен подход
- Децентрализация на политиките за развитие на младежта.
- Координиране на националната политика за младежта с политиката за младите хора, осъществявана от и в рамките на Европейския съюз, Съвета на Европа и Организацията на Обединените Нации.

II. МОДЕРНА ИНСТИТУЦИОНАЛНА СРЕДА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

1. Ролята на Народното събрание

Народното събрание чрез приемането на Национална стратегия за младежта ще определи националните стратегически цели и приоритети в политиките за развитие на младежта в Република България за период от десет години.

Народното събрание чрез приемането на Годишен доклад за младежта осигурява публичен дебат върху основните тенденции и характеристики на социално-икономическото положение на младите хора и отчет на изпълнението на Националната стратегия за младежта през годината.

Народното събрание чрез приемането на специален Закон за развитие на младежта ще определи основните принципи и ще установи законова рамка на планирането, управлението и финансирането на националната политика за развитие на младежта:

- добро управление на националната младежка политика чрез ясно дефиниране на правомощията на държавните и общинските органи;
- представителство и участие на младите хора на възраст до 35 години чрез младежки организации, младежки съвети и в управлението на общинско, областно и национално ниво;
- публично подпомагане на услуги за развитие и подкрепа на младите хора на възраст от 14 до 29 години, определяне статута на доставчиците на публично подпомагани услуги за развитие на младежта, насърчаване на младежкото доброволчество и развитие на статута на младежкия работник;
- специални мерки за подкрепа на социалното включване на млади хора на възраст от 18 до 29 години;
- механизми за ефективно програмно финансиране на националната младежка политика през държавния и общинските бюджети, публично подпомагане на младежките организации и младежките съвети;

- изграждане и поддържане на материална база за услуги за младежта и създаване на нова, като се гарантира запазването и поддържането на младежките домове като уникално българско средище на младежкото развитие;
- националната информационна система за младежта.

2. Ролята на Министерски съвет

За постигането на целите на Националната стратегия за младежта Министерският съвет ще приема петгодишен Национален план за младежта и годишна Национална програма за младежта, чрез които ще се програмира и се осигурява ресурсно държавната младежка политика.

Министерският съвет внася в Народното събрание проект за Националната стратегия за младежта и съответните годишни доклади за младежта.

3. Ролята на Държавната агенция за младежта и спорта

Необходимо е развитие на функциите и укрепване на административния капацитет на Държавната агенция за младежта и спорта при ръководството, координацията и контрола при осъществяването на държавната политика за младежта, като:

- координира разработването на Националната стратегия за младежта, Националния план за младежта, годишната Национална програма за младежта и Годишния доклад за младежта;
- ръководи изпълнението на годишната Национална програма за младежта;
- взаимодейства с националния и младежките областни съвети при осъществяването на националната политика за младежта;
- взаимодейства с други държавни органи при осъществяването на националната политика за младежта;
- координира дейността на областните управители при осъществяване на държавната политика за младежта;
- подпомага дейността на общините при осъществяване на националната политика за младежта;
- разработва, осъществява и подпомага програми и мерки за развитие на младите хора и контролира тяхното изпълнение;
- разработва критерии и стандарти за услугите за развитие на младите хора и осъществява контрол по тяхното спазване с оглед на интересите на младите хора;
- разработва стандарти за младежкото доброволчество и осъществява контрол по тяхното спазване с оглед на интересите на младите доброволци;
- изпълнява функциите на национален координиращ орган по Европейската конвенция за насърчаване на дългосрочната транснационална младежка доброволческа служба;
- участва в разработването на критерии и стандарти за целенасочени мерки за социално включване на младите хора.

4. Ролята на Националния център "Европейски младежки програми и инициативи"

Националният център "Европейски младежки програми и инициативи" насърчава, консултира, организира и координира участието на български младежки и спортни организации в европейските и международните младежки и спортни програми и инициативи. Центърът администрира програми и проекти, включително програма "Младежта в действие" и проекти по оперативните програми.

5. Многосекторен подход в политиките за развитие на младежта в България

Широкият обхват на проблемите, които засягат младите хора, налага прилагането на **многосекторен подход** в политиката за младежта. Политиката за младежта не може да отбележи напредък без успешното сътрудничество с други сектори. От своя страна политиките за младежта могат да допринесат за постигането на резултати в области, като политиката по отношение на децата и семейството, образованието, равнопоставеността на половете, трудовата заетост, жилищата и здравеопазването, конкурентноспособност.

Многосекторният подход следва да бъде развиван на национално, регионално и общинско ниво чрез включване на целенасочени дейности в подкрепа на развитието на младите хора в секторните политики, осигуряване на уместен и ефективен принос от страна на младите хора при формулиране, изпълнение и оценката на секторните политики и координация между секторните политики, свързани с живота на младите хора.

С оглед на високата значимост на политиките за развитие на младежта към ресорен заместник министър-председател е необходимо създаването на **Национален съвет за развитие на младежта** с консултативни функции по осигуряване на ефективността на междуведомствената координация, интеграцията на политиките за децата и младежта и публично-частното партньорство в стратегическото планиране и управление на националната политика за младежта. В състава на Националния съвет за развитие на младежта е подходящо да бъдат включени представители на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на образованието и науката, Министерството на здравеопазването, Министерството на вътрешните работи, Министерството на финансите, Министерството на културата, Министерството на регионалното развитие и благоустройство, Държавната агенция за младежта и спорта, Държавната агенция за закрила на детето, Държавната агенция за бежанците, Националният осигурителен институт, Националният статистически институт, Националното сдружение на общините в Република България, Националният младежки съвет, Детският съвет.

Чрез Националния съвет за развитие на младежта ще се осигури ефективно публично консултиране и съгласуване на проектите за Национална стратегия за младежта, Национален план за младежта и за Годишен доклад за младежта, Националният съвет за децата и младежта дава становище по проектите за годишна Национална програма за младежта и по други актове и програми на министерски съвет, на негови членове и на други централни органи на изпълнителната власт.

Важно е държавните органи да разработват и приемат своите актове и програми в изпълнение на Националната стратегия за младежта и Националния план за младежта съгласувано, като да консултират представителите на младите хора и националния младежки съвет, и когато разглеждат въпроси, свързани с развитието на младежта.

5. Регионална координация

Необходим е ясен механизъм за областна координация на националната младежка политика, за да се постигне по-виска степен на деконцентрация на управлението на държавната политика за младежта и да се отговори на изискванията на **Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите**.

Приемането от областния съвет за развитие на **Областната стратегия за младежта** и **Годишен областен доклад за младежта** ще се осигури координираност, съгласуваност, отчетност, публичност и прозрачност на планирането и програмирането на политиката за младежта на територията на областта.

Областният управител може да поеме функции във връзка с разработването и координацията на изпълнението на Областна стратегия за младежта в съответствие с Националната стратегия за младежта и с предвижданията на Националния план за младежта в отговор на специфичните нужди в областта.

Областният управител може да сключва споразумения за сътрудничество с други съседни области за по-ефективно осъществяване на съвместни дейности в изпълнение на Националния план за младежта.

Необходимо е областните управители и областните съвети за развитие да гарантират участието на представители на Държавната агенция за младежта и спорта и на представители на младите хора и на младежките областни съвети, когато се разглеждат въпроси, свързани с младежката политика.

6. Ролята на общините

Възлагането на по-широки функции на кметовете и общинските съвети ще осигури по-виска степен на отзивчивост към нуждите на младите хора и на съответствие с принципите на *Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите*

С приемането от Общинския съвет на **Общински план за младежта и Годишна програмата за изпълнението му** по предложение на кмета на общината ще се конкретизират целите и приоритетите на общинската политика за младежта и необходимите ресурси за срок от пет години в съответствие с Националната стратегия за младежта и Областната стратегия за младежта с оглед на специфичните нужди на младите хора в общината.

Чрез **Годишен доклад за развитието на младите хора в общината** по предложение на кмета Общинският съвет ще се осигури отчетност, публичност и прозрачност на общинската политика за развитие на младежта.

От особено важно значение е общинските съвети и кметовете на общините да си сътрудничат с териториалните структури на заинтересованите централни държавни органи и да гарантират участието на представители на младите хора и общинските младежки съвети при формулирането, изпълнението и отчитането на общинските политики за развитие на младежта.

Необходимо е ясно да бъде дефинирана ролята на кмета на общината в ръководството на изпълнението на Общинския план за младежта и във възлагането на външни доставчици на публично подпомагани услуги за развитие на младежта.

Следва да се осигури възможност за общините да бъдат доставчици на услуги за развитие на младежта, да организират младежко доброволчество и да получават целеви субсидии от държавния бюджет (за изпълнение на държавно делегирани дейности) и да кандидатстват за целево финансиране от програми на ДАМС.

Чрез Националното сдружение на общините в Република България следва да се осигури представителство на българските общини в Националния съвет за развитие на младежта.

7. Роля на младежките организации

Младежките организации са форма на активно младежко участие и представителство за задоволяване и защита на интереси на младите хора. Те са доброволни демократични сдружения с нестопанска цел на млади хора на възраст или са структури на съответната партия, създадени в съответствие с чл. 20 ал. 2 от Закона за политическите партии. Младежката организация на Българския червен кръст се ползва със специален статут по Закона за Българския червен кръст.

8. Младежко представителство

В изпълнение на *Препоръка Rec(2006) 1 на Комитета на министрите на Съвета на Европа* към държавите членки за ролята на националните младежки съвети в развитието на младежката политика и стандартите, установени в Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите, приета от Конгреса на местните и регионалните власти на Съвета на Европа представителството на интересите на младите хора във формирането, изпълнението и оценката на политиките на общинско, областно и национално ниво може да се структурира чрез съответните младежки съвети - общински младежки съвети, младежки областни съвети и национален младежки съвет.

Младежките съвети следва да бъдат юридически лица - сдружения с нестопанска цел, в които са демократично представени младежките организации в България.

Младежките съвети ще координират представителството на интересите на младите хора:

- във формирането, осъществяването и оценката на младежка политика на общинско, областно и национално ниво;
- в застъпнически кампагии;
- в международното младежко общуване;
- пред общинските и държавните органи и администрация.

Особено важна е ролята на младежките съвети да оказват съдействие на общинските и държавните органи за съвременното и по подходящ начин информирани на младите хора за характера и същността на дейностите, свързани с младежката политика, за необходимостта и потенциалните ползи от нея, за последиците и за постигнатите резултати.

Общинските и държавните органи и администрацията следва да консултират на младежките съвети при формирането, изпълнението и оценката на своите политики, засягащи интересите на младите хора.

Необходимо е да се гарантира представителност, публичност и отчетност в дейността на Младежките съвети.

9. Роля на доставчиците на услуги за млади хора

Необходимо е кръгът от доставчиците на услуги за развитие на младежта да бъде разширен и да обхване на читалищата, културните институти, спортните организации, организациите за социален туризъм, JOBS бизнес центрове и др..

Публично подпомагане трябва да бъде на разположение само за доставчици, които спазват нормативно установени изисквания и стандарти.

Следва да се създаде възможност за общините да разкриват и самостоятелно да управляват услуги за развитие на младежта като държавно делегирана дейност, както и да гарантират запазването и развитието на **младежките домове** като традиционни общински услуги за развитие на младите хора.

Ролята на кметовете на общините в процеса на възлагане на управлението на публичноподпомагани услуги за развитие на младите хора следва да бъде изведена като централна с оглед на необходимостта от децентрализация на националната младежка политика и постигане на по-висока степен на отзивчивост към нуждите на младите хора.

III. РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

1. Развитие на човешките ресурси и на младежка работа в България

Особено значима е ролята на младежките работници за оказване на специалната подкрепа за личностното, общественото и икономическото развитие и овластяването на младите хора за пълноценно обществено-икономическо участие в обществото, съобразено с особеностите на младежката възраст.

За развитието на българския модел на младежка работа в съответствие с Европейското портфолио на младежкия работник, препоръчано от Съвета на Европа, е необходимо:

- подобряване правната среда на младежките работници в България;
- разработване, приемане и въвеждане на изисквания за професионалните и личностните качества на младежките работници;
- разработване, приемане и въвеждане на стандарти за младежка работа;
- разработване, приемане и въвеждане на образователни изисквания за професионално образование и обучение на младежки работници, както и за придобиване на квалификационни степени „професионален бакалавър”, „бакалавър” и „магистър” ;
- въвеждане на система чрез европейските инструменти (Europass, ЕКР, ECVET) за валидиране на знанията и уменията, придобити от младежките работници в рамките на различни форми на формално и неформално обучение;
- насърчаване на мобилността на младежките работници в страната и Европа;
- анализ на икономическото и социално въздействие на младежката работа.

2. Интензивно финансиране на националните, регионалните и общинските младежки инициативи, програми и дейности

Необходимо е да се въведе нов диверсифициран и интензивен модел за програмно финансиране на националната политика за младежта чрез:

1. Подобряване на уменията на младежки организации, младежки групи и на доставчици на услуги за млади хора за привличане на външни финансови ресурси - за разработване, финансиране и управление на съвместни проекти;
2. Средства от държавния бюджет за програмите на ДАМС и на другите държавни институции, насочени към младите хора;
3. Финансиране на държавни дейности за развитие на младите хора, делегирани на общините, предвидени в Националния план за развитие на младежта;
4. Средства от общинските бюджети в рамките на съответните общински програми за изпълнението на Общинските стратегии за развитие на младежта;
5. Осигуряване на подкрепа за мерките за развитие на младите хора в България чрез програмата на ЕС „Младежта в действие”;
6. Осигуряване на подкрепа за целенасочени дейностите за младежко развитие чрез средства от фондовете на ЕС рамките на оперативните програми – „Развитие на човешките ресурси”, „Административен капацитет”, „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика”, „Регионално развитие”, както и чрез Програмата за развитие на селските райони.

3. Развитие на младежката инфраструктура

Необходимо е въвеждането на специален законов механизъм, чрез който държавата и общините да подпомагат и насърчават изграждането и поддържането на обектите на материалната база за услуги за децата и младежта, които са от общинско значение, както и за запазването и развитието на младежките домове като традиционна българска младежка инфраструктура чрез:

- Публично подпомагане за изграждането и поддържането на обектите на материалната база за услуги за децата и младежта, които са от общинско значение;
- Създаване на условия за разкриване на самостоятелен *Младежки дом* в центровете в населените места с население над 15 000 жители;
- Подобряване и осъвременяване на териториално-устройствените и градоустройствените норми за целесъобразното разполагане и проектиране на материалната база за услуги за децата и младежта в отделните функционални типове населени места и части на населените места;
- Създаване на законови механизми за държавата и общините да предоставят безвъзмездно ползване и при преференциални условия под наем на младежките организации и доставчици на услуги за деца и младежи подходящи помещения за осъществяване на тяхната общественополезна дейност в полза на децата и младите хора;
- Създаване на законови механизми за държавата и общините да предоставят за безвъзмездно ползване на младежките съвети подходящи помещения за осъществяване на тяхната общественополезна дейност;
- Насърчаване на публично-частното партньорство за осигуряване на ресурси за изпълнение на националната стратегия за развитие за младите хора.

IV. НАЦИОНАЛНА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА ЗА МЛАДЕЖТА

Чрез развитието на националната система за изследвания и информация за младежта, администрирана от ДАМС, ще се осигурява надеждна информация за потребностите на младите хора, като и за планирането, управлението, наблюдението и оценката на политиките за младежта на общинско, областно и национално ниво.

Необходимо е да бъдат създадени ясни и ефективни механизми, по които държавните и общинските органи да предоставят информация на Държавната агенция за младежта и спорта за развитието на националната информационна система.

Държавата и общините следва да насърчават, организират и покрепят изследвания на потребностите и развитието на младите хора в България, както и извършването на наблюдения, оценки и анализи на провеждането на националната политика за младежта на национално, областно и общинско ниво.

Националната информационна система следва да бъде общодостъпна чрез интернет страницата на Държавната агенция за младежта и спорта.

Създаденият от ДАМС **Национален младежки регистър**, в който към момента се съдържа информация предимно за младежките организации и МИКЦ, е уникален ресурс за младите хора. Регистърът следва да бъде разширен с информация за младежките съвети, за доставчиците на услуги за младежи, както и за доброволчески организации.

V. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Приемане на закон за развитие на младежта
2. Подобряването на планирането на политиките за младежта на общинско и областно ниво
3. Намаляване дяла на безработните млади хора
4. Увеличаване на дела на успешно реализирали се млади предприемачи
5. По-голяма степен на участие на младежите в инициативите за професионално ориентиране и реализация
6. Разширяване на каталога и повишаване на качеството и достъпността на услугите в подкрепа на развитието на младите хора
7. Подобряване на здравния статус на младите хора и повишаване на дяла на младите хора, занимаващи се активно със спорт
8. Увеличаване на броя на младите семейства с деца, които живеят в самостоятелно жилище
9. Увеличаване на броя на доброволците
10. Увеличаване на броя на младите хора, активно участващи в местното самоуправление и в процесите на вземане на решения на национално ниво
11. Наличие на стабилни модели на младежко участие чрез създаване на общински, областни и национален младежки съвети
12. Подобряване на възможностите за професионална и социална реализация на младите хора в малките населени места и селските райони
13. Намаляване на миграцията на млади хора към големите градове
14. Повишена активност и участие на младите хора в европейски и международни проекти и инициативи
15. Наличие на стабилни и работещи модели за превенция на младежката престъпност
16. Намаляване на броя на ПТП с участие на млади хора
17. Утвърждаване на европейски модели в младежката работа
18. Участие на младите хора в местното самоуправление за решаване на младежките проблеми
19. Повишаване активността и участието на младите хора в международни младежки и образователни програми
20. Увеличаване броя на кандидатстващите организации с проекти по Програма "Младежта в действие"
21. Увеличаване на броя на разкритите Младежките информационно-консултантски центрове, техни офиси в малките населени места
22. Създаване на младежки зони, клубове и младежки пространства в страната
23. Повишаване броя млади хора, практикуващи спортни дейности
24. Повишено ниво по отношение на информираност и придобити умения и знания за здравословен начин на живот;
25. Повишаване активната гражданска позиция и включване на младите хора в дейности по превенцията на зависимостите